Yhteenveto lautakunnalle annetuista lausunnoista koskien Kittilän päivitettyjen ympäristönsuojelumääräysten luonnosta

Huom. Lausunnoista on poimittu pätkiä, eikä lausuntoja ole esitetty kokonaisuudessaan alla olevassa tekstissä. Oranssilla on määräyksiin ja perustelumuistioon lisättäväksi esitetyt tekstit. Punaisella ja yliviivattuna on tekstit, joita esitetään poistettavaksi määräyksistä ja perustelumuistiosta.

Ei lausuttavaa:

- Poliisi
- Muonion kunta
- Enontekiön kunta
- Rovaniemen ja Kolarin ympäristönsuojeluviranomainen
- Kittilän kylien neuvosto
- Lupa- ja valvontavirasto LVV

Kittilän luonto ry:

- 11 § Kittilän luonto ry tuo esille huolensa suojeltujen lajien, kuten törmäpääskyn, pesäpaikkojen säilymisestä, jos alueella laidunnetaan tai liikutaan ihmisvoimin.

➔ Ympäristönsuojelulain mukaan kunnan ympäristönsuojelumääräykset voivat koskea ympäristönsuojelulain täytäntöön panemista. Lajeja suojellaan luonnonsuojelulain nojalla. Näin ollen ympäristönsuojelumääräyksissä ei voida ottaa kantaa suojelua koskeviin asioihin. Suojeltujen lajien pesäpaikkojen turvaaminen tulee hoitaa muulla tavoin.
➔ Ei aiheuta muutostarvetta ympäristönsuojelumääräysten ja perustelujen luonnokseen.

Pelastuslaitos:

- *Alueille/rakennuspaikoille, joille on kaavoitettu tai joissa harjoitetaan vaarallisten kemikaalien käsittelyä, tulee toiminnanharjoittajan varautua sammutusvesien talteenottoon. Toiminnanharjoittaja vastaa suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisätietoja TUKESin oppaasta ”Kemikaalivuotojen ja sammutusjätevesien hallinta”.*

➔ Lausunnossa esitetyn määräyksen voisi antaa ympäristönsuojelumääräysten 202 §:n 3 momentin 1 kohdan sekä ympäristönsuojelulain 7, 16 ja 17 §:ien perusteella.
➔ Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012) 77 §:ssä säädetään asiasta.
➔ Kittilän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen arvioi, että asiasta on säädetty muussa lainsäädännössä riittävästi toiminnanharjoittajien osalta. Ympäristönsuojeluviranomainen myös arvioi, ettei kotitalouksia voida velvoittaa varautumaan sammutusvesien talteenottoon.
➔ Toimivaltaisia viranomaisia sammutusjätevesien hallintasuunnitelmien osalta ovat Tukes ja pelastusviranomainen.
➔ Ei aiheuta muutostarvetta ympäristönsuojelumääräysten ja perustelujen luonnokseen.

Kittilän vesihuolto-osuuskunta:

- 7 § *Kiinnitämme huomiota lautakunnan päätökseen lyhentää jätevesijärjestelmän suojaetäisyys talousvesikaivoon ja vesistöön 50 metristä 30 metriin. Muutos on ristiriidassa perustelumuistion kanssa, jossa 50 metrin etäisyys on nimenomaisesti perusteltu Kittilän herkkien vesistöjen suojelutarpeella. Perustelumuistio siis puoltaa tiukempaa vaatimusta kuin mistä lautakunta on päättänyt.*

➔ Huomioidaan muuttamalla perustelumuistion 7 §
Poistetaan perustelusta seuraavat lauseet: ”Kittilän määräyksissä suoja-etäisyys vesistöön on Ympäristöministeriön oppaan (2017) mukaista suositusta pidempi, jotta pohjoisen alueen herkkiin vesistöihin ei aiheudu liiallista kuormitusta. Vesien suojelua on valtakunnallisestikin kiristetty viime vuosina.”
➔ Ei aiheuta muutostarvetta määräyksiin.

- *Määräysluonnoksessa viitataan vesihuoltolakiin (119/2001). Huomautamme, että lakia on muutettu olennaisesti (laki 1087/2025, voimaan 1.1.2026*).

➔ Huomioidaan muuttamalla 3 §:ään ajantasainen lainsäädäntö vesihuoltolain osalta.
➔ Ei aiheuta muutostarvetta perustelumuistioon.

Alakylän paliskunta:

- 11 § *porojen papanoiden kerääminen jäältä pois ei onnistu. Poroja on ympäri vuoden vapaana luonnossa ja kulkevat usein vesistöjen jääkerroksen päällä jolloin myös papanoita tulee jäälle. Ei voida velvoittaa keräämään pois, vapaana laiduntava eläin saa tehdä jätöksensä myös jään päälle.*

➔ Kommentti alempana tekstissä.

Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuolto:

- 11 § *Määräyksellä voi olla merkittäviä vaikutuksia porojen hyvinvointiin. Poroja pidetään tarhoissa merkittävä osa vuodesta ja niille on luontaista käyttää luonnollisia juomapaikkoja vedensaantiin. Porotarhojen rakentaminen niin, että luonnolliset juomapaikat estettäisiin, heikentäisi suoraan porojen hyvinvointia.*

➔ Kommentti alempana tekstissä.

Paliskuntain yhdistys:

- 25 § *”…olisi tarpeen tarkentaa, että tämä ei koske poronhoitotöissä porojen kuljettamista*.”

➔ Huomioidaan muuttamalla ympäristönsuojelumääräyksien 25 § seuraavasti:
”Ammattimaiseen eläintenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien eläinten kanssa liikuttaessa säännöllisesti ja usein toistuvasti reitti ei saa kulkea ~~50 m lähempänä asutusta tai loma-asuntoja,~~ 30 m lähempänä asutukseen tai loma-asutukseen tarkoitettua rakennusta, eikä 30 m

lähempänä asuttua rantaviivaa ilman kiinteistönomistajan kirjallista suostumusta. Määräys ei koske porojen kuljettamista poronhoitotöissä.”

➔ Huomioidaan lisäämällä perustelumuistion 25 §:ää koskien ”Porojen kokoaminen ja kuljettaminen poronhoitotöissä voi vaatia porojen kulkemista kiinteistöjen läheisyydestä. Tällainen porojen liikkuminen on kuitenkin pääsääntöisesti epäsäännöllistä ja satunnaista.”

- 11 § *Paliskuntain yhdistys esittää, että määräystä kuitenkin muutettavaksi siten, että ”Lukuun ottamatta porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa* ***vähäistä ja tilapäistä ruokintaa****. Tällöin* ***alue on siistittävä tarvittaessa*** *porojen poistuttua alueelta.”*

- 11 § *On porojen hyvinvointikysymys, että myös sulan maan aikana on saatavilla vettä. Tällaista ei tulisi asemakaava-alueen ulkopuolella rajoittaa… Paliskuntain yhdistys näkee, että tarhaamisen osalta rajoitusta tulee täsmentää koskemaan vain 1. luokan pohjavesialueita. Porojen tarhaamisen kieltäminen 1. luokan pohjavesialueella on ymmärrettävä määräys, sillä alueita käytetään talousveden ottoon. Määräyksessä on tarpeellinen tarkennus: ”lukuun ottamatta nykyisten poroerotusaitojen lyhytaikaista käyttöä poroerotuksiin.” Kuitenkin tulee ottaa huomioon se, että poroerotusaitojen lisäksi poronhoitotöissä voidaan käyttää muitakin työaitoja ja aitoja voidaan tehdä uusiin paikkoihin. Aitojen rakentaminen voi olla välttämätöntä poronhoitotöiden suorittamiseksi. Paliskuntain yhdistys esittää määräystä muutettavaksi seuraavasti: ”Lukuun ottamatta poroerotusaitojen tai muiden vastaavien aitojen lyhytaikaista käyttöä porotöissä sekä porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa vähäistä ja tilapäistä ruokintaa.”*

- 11 § *porotarhojen perustamisen kieltäminen kategorisesti 100 m lähemmäs kaikkia vesistöjä on liioiteltua ja yhdistys katsoo, että suojaetäisyyksien kategorisesta määrittämisestä vesistöön on syytä luopua. Tarha-aidan sijoittamisessa vesistön lähelle tulee käyttää tapauskohtaista harkintaa, koska päästöjen joutumiseen lähteeseen tai vesistöön vaikuttavat myös mm. maaperäolosuhteet, maan kaltevuus ym. tekijät. Vaikka tarha olisi vesistön lähellä, ei siitä välttämättä aiheudu päästöjä, jos varsinainen porojen ruokintapaikka, mihin ruokinnasta ja ulosteista aiheutuvaa jätettä enemmälti kertyy, sijoitetaan riittävän etäälle vesistöstä.*

- 11 § *Paliskuntain yhdistys katsoo niin ikään, että määräys vaadittavasta naapurin kirjallisesta suostumuksesta porotarhojen perustamiseksi 50 metriä lähemmäs naapurinrajaa tulee poistaa. Määräys voi johtaa tarpeettomiin paikallisiin ristiriitoihin*.

➔ Ympäristönsuojelulain 28 §:ssä velvoitetaan hakemaan lupa sekä 1 että 2 luokan pohjavesialueilla. Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, ettei ympäristönsuojelumääräyksissä voida rajata lupavelvoitetta koskemaan vain 1 luokan pohjavesialueita. 2 luokan pohjavesialueet ovat sellaisia, jotka voidaan tulevaisuudessa ottaa talousvesikäyttöön, joten on perusteltua, että niillä alueilla on yhtä tiukat määräykset kuin 1 luokan pohjavesialueillakin. Ympäristönsuojelulain 17 § kieltää pohjaveden pilaamisen sekä tärkeällä että muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella.

➔ Vesilain 11 §:ssä on kielletty luonnontilaisen lähteen luonnontilan vaarantaminen. Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että eläinten laiduntamisen kieltävä määräys tukee vesilain määräyksen täytäntöönpanoa. Myös porojen laiduntaminen lähteen ympäristössä saattaa vaarantaa lähteen luonnontilan, ja näin ollen on perusteltua määrätä laiduntaminen lähteen ympäristössä kaikilta eläimiltä.

➔ Huomioidaan edellä olevat lausunnot jakamalla 11 § siten, että alkuperäinen osa ei koske poronhoitoa ja lisäämällä pykälään toinen osa koskien vain poronhoitoa. Tarkennetaan alkuperäisen osan sanamuotoja ja muutetaan etäisyysvaatimusta naapurin kirjalliselle suostumukselle.

Alkuperäinen määräys 11 §

”Ammattimaiseen eläintenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien eläinten tarhaaminen tai ruokkiminen on kielletty seuraavilla alueilla:

- vesistön jääpeitteen päällä. (Lukuun ottamatta porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa erittäin vähäistä ja tilapäistä heinien käyttöä. Tällöin syömättä jääneet rehut ja eläinten jätökset on siivottava pois porojen poistuttua alueelta.)

- lähempänä kuin 50 m puroa, valtaojaa, lähdettä, talousvesikaivoa, tulva-aluetta (HW 1/100) tai naapurinrajaa, ilman naapurin kirjallista suostumusta.

- lähempänä kuin 100 m vesistöä eli rantavyöhykkeellä. (Lukuun ottamatta nitraattiasetuksen sallima kotieläinten laiduntaminen vesistön äärellä.)

- lähempänä kuin 100 m virallista uimarantaa.

- luokitelluilla pohjavesialueilla ilman ympäristölupaa. (Lukuun ottamatta nykyisten poroerotusaitojen lyhytaikaista käyttöä poroerotuksiin.)

Eläinten jätökset on siivottava säännöllisesti, kun ammattimaiseen eläintenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien eläinten kanssa liikutaan säännöllisesti jääalueella tai yleisellä kulkuväylällä.”

Muutetun 11 §:n alkuosa määräyksissä:

”Ammattimaiseen eläintenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien eläinten (lukuun ottamatta porotaloutta) tarhaaminen tai ruokkiminen on kielletty seuraavilla alueilla:

- vesistön jääpeitteen päällä. ~~(Lukuun ottamatta porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa erittäin vähäistä ja tilapäistä heinien käyttöä. Tällöin syömättä jääneet rehut ja eläinten jätökset on siivottava pois porojen poistuttua alueelta.)~~

- lähempänä kuin ~~50~~ 25 m puroa~~,~~ ja valtaojaa~~,~~ tai naapurinrajaa, ilman naapurin kirjallista suostumusta.

- lähempänä kuin 50 m lähdettä, talousvesikaivoa, tulva-aluetta (HW 1/100).

- lähempänä kuin 100 m vesistöä eli rantavyöhykkeellä. Lukuun ottamatta nitraattiasetuksen sallima kotieläinten laiduntaminen vesistön äärellä.

- lähempänä kuin 100 m virallista uimarantaa.

- luokitelluilla pohjavesialueilla ilman ympäristölupaa. ~~(Lukuun ottamatta nykyisten poroerotusaitojen lyhytaikaista käyttöä poroerotuksiin.)~~

Eläinten jätökset on siivottava säännöllisesti, kun ammattimaiseen eläintenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien eläinten kanssa liikutaan säännöllisesti jääalueella tai yleisellä kulkuväylällä.”

Määräyksiin 11 § lisättävä loppuosa:

”Porotalouteen liittyvään ammattimaiseen porojenpitoon ja muun elinkeinon harjoittamiseen liittyvien porojen tarhaaminen tai ruokkiminen on kielletty seuraavilla alueilla:

- vesistön jääpeitteen päällä. Lukuun ottamatta porojen kokoamisessa ja tokan kuljettamisessa tapahtuvaa erittäin vähäistä ja tilapäistä heinien käyttöä. Tällöin syömättä jääneet rehut on siivottava pois porojen poistuttua alueelta.

- lähempänä kuin 50 m lähdettä ja talousvesikaivoa.

- lähempänä kuin 25 m naapurinrajaa, ilman naapurin kirjallista suostumusta.

- lähempänä kuin 100 m virallista uimarantaa.

- luokitelluilla pohjavesialueilla ilman ympäristölupaa. Lukuun ottamatta nykyisten poroerotusaitojen lyhytaikaista käyttöä ja väliaikaisten poroaitojen tilapäistä käyttöä poronhoitotöihin.”

➔ Huomioidaan edellä olevat lausunnot perustelumuistion luonnoksessa muuttamalla 11 §:n perustelua seuraavasti:
Määräys perustuu ympäristönsuojelulain 202 § 3 momentin kohtiin 1, 3 ja 5.
Eläinten ruokinta ja pitkäaikainen tarhaaminen vesistöjen jäällä, rannoilla, luokitelluilla pohjavesialueilla tai tulvarajan alapuolella voi aiheuttaa vesistöjen rehevöitymistä ja samentumista, pohjaveden pilaantumista tai muita ympäristöhaittoja rehun ja ulosteiden päästessä huuhtoutumaan vesistöön tai pohjaveteen. Eläinten tilapäisen kokoamisen ja kuljettamisen aikana rehua tulee käyttää mahdollisimman vähän ja syömättä jääneet rehut on siivottava alueelta, jotta ympäristövaikutuksia ei synny.
Ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaan vähäisempäänkin toimintaan on oltava ympäristölupa, jos toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalle pohjavesialueelle ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Ympäristönsuojelulain 17 §:ssä on pohjaveden pilaamiskielto. Etäisyysvaatimuksissa on huomioitu muun muassa niin sanotun nitraattiasetuksen (Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta 1250/2014) 4 §:n ja vesilain (587/2011) 11 §:n mukaiset velvoitteet.

Lautakunta on ensimmäisessä käsittelyssään 21.5.2026 muuttanut 7 §:n etäisyysvaatimuksia talousvesikaivoon ja vesistöön 50 metristä 30 metriin. Esitetään muutettavaksi myös 8 §:n kolmas kappale vastaamaan lautakunnan päätöstä seuraavasti:

”Vähäiset jätevedet voidaan imeyttää hallitusti maaperään vähintään ~~50~~ 20 m vesistöstä ja talousvesikaivosta.”

Määräys vastaa tässä muodossa Kittilän kunnan rakennusjärjestystä, jossa rantarakentamisen raja on 20 metriä.

Koska vuonna 2021 voimaan tulleissa ympäristönsuojelumääräyksissä ei ole lainkaan velvoitetta vähäisten jätevesien purkupaikan etäisyydestä vesistöön, esitetään vähäisiä jätevesiä koskevan määräyksen 8 § koskevan vain uusia tai uudistettavia jätevesijärjestelmiä. Esitetään lisättäväksi 8 §:n perustelumuistioon seuraavaa: ” Kolmannessa kappaleessa esitetty etäisyysvaatimus koskee vain uusia ja uusittavia jätevesijärjestelmiä.”

Lisäksi ehdotetaan 13 §:n allasvesien käsittelystä muuttamista vastaamaan lautakunnan päätöstä seuraavasti:

” Tyhjennyspaikan etäisyys vesistöstä tulee olla vähintään ~~50~~ 30 m.”